ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 30.7.2024 г.
COM(2024) 349 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Прилагане на Регламента за техническите мерки (член 31 от Регламент (ЕС) 2019/1241)

Съдържание

1. Въведение 2

2. Прилагане на регламента 2

2.1. Измерване на напредъка в постигането на целите 3

2.2. Регионално прилагане 4

2.2.1. Балтийско море 5

2.2.2. Западни води 5

2.2.3. Северно море 6

2.2.4. Средиземно море и Черно море 7

2.3. Други въпроси, свързани с прилагането 9

2.3.1. Правила за прилагане 9

2.3.2. Целеви риболов 9

3. Иновации и научноизследователска дейност 10

3.1. Работа на НТИКР 11

3.2. Становища на ICES относно новаторски уреди 11

3.3. Риболов с научни цели 12

3.4. Разходи за иновации 13

4. Заключения 15

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Член 31 от Регламент 2019/1241 на Европейския парламент и на Съвета[1] („регламента“) съдържа изискване Комисията да докладва на всеки три години за прилагането на регламента.

В настоящия доклад се прави общ преглед на прилагането на регламента през последните три години и докладът се основава на първия доклад, приет[2] през септември 2021 г., както и на доклада относно използването на делегираните правомощия, приет през септември 2023 г.[3] Настоящият доклад е изготвен въз основа на предприетите мерки и научните постижения, на становища на Научния, технически и икономически комитет по рибарство (НТИКР) и на Международния съвет за изследване на морето (ICES), както и на приноса на държавите членки, консултативните съвети и на данни от други проявили интерес заинтересовани страни, отговорили на обществената консултация (приложена като допълнение I към настоящия доклад). В него също така се разглеждат положените усилия по отношение на научните изследвания и иновациите като потенциал за продължаване на напредъка в постигането на целите на регламента.

2. ПРИЛАГАНЕ НА РЕГЛАМЕНТА

Целта на този регламент е да допринесе за постигането на целите на общата политика в областта на рибарството („ОПОР“), както са определени в Регламент 1380/2013 („Регламента относно ОПОР“), и да допринесе за постигането на добро състояние на околната среда, както е посочено в законодателството в областта на околната среда, като същевременно се намери правилният баланс между икономическите, социалните и екологичните цели в рамките на ОПОР. **Риболовът при максимален устойчив улов** (МУУ) с подходящи технически мерки има важен принос за по-устойчивите дейности в моретата и за стабилен и конкурентоспособен сектор на рибарството, произвеждащ качествена храна[4]. Използването на по-селективни и съобразени с околната среда риболовни практики спомага за увеличаване на улова от целеви рибни запаси, като същевременно се намаляват нежеланият улов (или приловът) и въздействието върху уязвимите местообитания.

За устойчивостта на морските ресурси е необходимо **да се защитават морските екосистеми и да се ограничава въздействието на риболова** върху тях. Техническите мерки допринасят ефективно за постигането на целите на законодателството в областта на околната среда. Те са разработени и уредени с цел да се ограничи въздействието върху уязвимите видове и местообитания, защитени съгласно Директивата за птиците и Директивата за местообитанията, като защитените зони по „Натура 2000“, и да се намали въздействието върху морските

[1] Регламент (ЕС) 2019/1241 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. за опазване на рибните ресурси и защита на морските екосистеми чрез технически мерки, за изменение на регламенти (ЕО) № 1967/2006 и (ЕО) № 1224/2009 на Съвета и на регламенти (ЕС) № 1380/2013, (ЕС) 2016/1139, (ЕС) 2018/973, (ЕС) 2019/472 и (ЕС) 2019/1022 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на регламенти (ЕО) № 894/97, (ЕО) № 850/98, (ЕО) № 2549/2000, (ЕО) № 254/2002, (ЕО) № 812/2004 и (ЕО) № 2187/2005 на Съвета (ОВ L 198, 25.7.2019 г., стр. 105).

[2] Докладът: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0583 и работният документ на службите на Комисията към него: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=SWD:2021:268:FIN

[3] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52023DC0520

[4] Вж. COM(2024)235 final, Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета: Устойчив риболов в ЕС: актуално състояние и насоки за 2025 г.

екосистеми като принос към прилагането на Рамковата директива за морска стратегия (РДМС). Това е особено важно с оглед на целите на Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие[5] и Плана за действие за морските екосистеми[6].

С действащия регламент са пренесени съществуващите съществени елементи от минали технически регламенти и на Комисията се предоставя възможност да определи необходимите мерки за съгласувано прилагане. Освен това в регламента държавите членки се призовават да работят заедно, в контекста на регионалните групи, за определяне на мерки от значение на регионално равнище, които Комисията може да приеме чрез делегирани актове, и се предоставя възможност на държавите членки да приемат поотделно национални мерки за своите води или флотове.

Този регламент е важен инструмент за приноса към смекчаването на предизвикателствата в областта на климата и биологичното разнообразие и следователно е от съществено значение за изпълнението на Плана за действие за морските екосистеми, приет през февруари 2023 г. като резултат в рамките на Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. и представен като част от „пакета за рибарството в океаните“[7].

2.1. Измерване на напредъка в постигането на целите

В настоящия доклад се разглежда регионалното прилагане на мерките с оглед на приноса към целите на регламента: да се подобрят моделите на експлоатация, да се допринесе за свеждането до минимум на случайния улов на уязвими морски видове и на отрицателните екологични въздействия на риболова върху морските местообитания, и да се въведат мерки за управление на рибарството за целите на спазването на директивите в областта на околната среда[8].

За да измери дали **моделите на експлоатация** са подобрени, през 2020 г. НТИКР преразгледа най-подходящия за използване показател. Това беше допълнено през февруари 2024 г. от Съвместния изследователски център (JRC)[9], който анализира 34 рибни запаса, съответстващи на видовете, изброени в регламента. Този анализ показа, че в Атлантическия океан общата селективност се подобрява през последните 20 години. Въпреки това през 2021 г. в малко под половината от оценените от ICES запаси се наблюдаваше по-добра селективност (т.е. по-голяма защита на младите екземпляри) от селективността, съответстваща на максималния улов при запазване на равновесието при текущата смъртност от риболов. Що се отнася до Средиземно море, в два от десет запаса се наблюдава по-добра селективност от селективността, съответстваща на максималния улов при запазване на равновесието при текущата смъртност от риболов.

По отношение на целите, свързани със законодателството в областта на околната среда, конкретните цели произтичат от Директивата за птиците и Директивата за местообитанията, в които е включена специфична защита на защитените зони по „Натура 2000“ и на определени видове, както и от праговите стойности, приети в рамките на Рамковата директива за морска стратегия (РДМС). През последните години беше постигнат значителен напредък по отношение на приемането на такива прагове, особено за дескрипторите, за да се определи дали

[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A52020DC0380

[6] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52023DC0102

[7] https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/policy/common-fisheries-policy-cfp_en

[8] Член 3 от Регламент 2019/1241

[9] https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC137030

местообитанията на морското дъно са в добро състояние на околната среда[10]. Праговите стойности съгласно РДМС, свързани със **случайния улов на уязвими морски видове**, все още предстои да бъдат приети и поради това все още не са налични конкретни цели за тази цел.

Въпреки че измеримите цели не са напълно налични, в научните становища се предлага подходяща информация за деликатното положение на определени видове и местообитания и следователно за елементите, които са необходими, за да се подкрепи приемането на конкретни мерки.

2.2. Регионално прилагане

Регионалното прилагане е крайъгълният камък на този регламент и се развива с различна скорост и в различна степен, и е насочено към нуждите и обстоятелствата на всеки морски басейн. Мерките могат да бъдат приети под формата на национални мерки или под формата на делегиран акт въз основа на съвместна препоръка, представена от засегнатите държави членки.

Що се отнася до националните мерки, всички държави членки информираха Комисията за приемането на мерки, които трябва да бъдат приложени от техните флотове, за да бъдат постигнати конкретни цели във водите под техен суверенитет или юрисдикция.

В доклада от септември 2023 г. относно използването на делегирането на правомощия съгласно регламента се подчертава, че в периода от 14 август 2019 г. до 30 юни 2023 г. са приети 12 делегирани акта, а един е в процес на приемане. Оттогава бяха приети още два делегирани акта, с което общият брой на делегираните актове, приети по отношение на голямо разнообразие от мерки, стана 14.

Подходът, скоростта и съдържанието на регионалното прилагане варират значително поради доста различните обстоятелства и предизвикателства във всеки от морските басейни и поради обхвата и потенциала, предлагани от процеса на регионализация. Например в **Средиземно море и Черно море** най-ефективният подход е приемането на мерките от Генералната комисия по рибарството в Средиземно море (GFCM) и следователно прилагането им по отношение на всички държави, граничещи с тези морета, като по този начин се гарантират равнопоставени условия. В резултат на това съществува ограничена необходимост или възможност за използване на регионализация съгласно Регламента относно ОПОР. Когато е необходимо да бъдат транспонирани приетите от GFCM мерки, или в допълнение към тях, държавите членки прибягват предимно към национални мерки. По отношение на Северно море и западните води ситуацията е различна. Въпреки че има пълна възможност за използване на регионализация, държавите членки, както и съответните консултативни съвети, приветстват текущата техническа работа между ЕС и Обединеното кралство по технически мерки.

Съвместните препоръки от държавите членки могат да се основават както на член 11 от Регламента относно ОПОР, така и на Регламента за техническите мерки, като и двата регламента имат за цел да се допринесе за постигането на целите на ОПОР и по този начин за прилагането на законодателството в областта на околната среда и, например, да се ограничи въздействието на риболова върху уязвимите морски местообитания или да се сведе до минимум приловът на уязвими видове. По отношение на последното в регламента също така е предоставена възможност на държавите членки да представят съвместни препоръки за прилагане на

[10] За общ преглед на праговите стойности, моля, вж. Известие на Комисията относно праговите стойности, установени съгласно Рамковата директива за морска стратегия 2008/56/ЕО и Решение (ЕС) 2017/848 на Комисията (COM(2024)2078).

смекчаващи мерки за защита на уязвими видове, какъвто беше случаят със защитата на балтийската морска свиня.

Освен това с регламента се осигурява специална защита на някои видове риби, изброени в приложение I, като се забранява техният риболов. Въпреки че съществува възможност за промяна на списъка и добавяне на допълнителни видове, това не се е случило до момента.

В отговор на консултациите, предприети за настоящия доклад, консултативните съвети допринесоха с подробна информация за работата, извършена през настоящия отчетен период, за да покажат ангажираността си както при приемането на доброволни мерки, така и в процеса на регионализация.

Някои от заинтересованите страни посочиха, че регионализацията не напредва с правилното темпо, докато други подчертаха сложността на регламента.

2.2.1. Балтийско море

По отношение на **селективността** предстои да бъде осъществено регионалното сътрудничество относно селективните уреди с цел да бъде драстично намален приловът на треска в Балтийско море и да бъдат приети делегираният акт и свързаният с него акт за изпълнение благодарение на тясното сътрудничество между държавите членки и консултативния съвет (Консултативния съвет за Балтийско море).

В областта на **свеждането на прилова на уязвими видове до минимум** продължи работата с оглед на по-добрата защита на балтийската морска свиня (за тази цел бяха представени две съвместни препоръки), като бяха включени допълнителни мерки за контрол. Обмисля се също така да се предприемат действия по мерки за източната част на Балтийско море със зони със забрана за риболов с незабавно приложение. Освен това някои държави членки работят върху мерки, насочени към свеждане до минимум на въздействието от унищожаването на улова и уредите от тюлените и взаимодействието с рибарите, и са предприети доброволни мерки за ограничаване на въздействието на риболова върху уязвимите видове. Консултативният съвет за Балтийско море също така информира, че членовете му — рибари, участват индивидуално в изследователски проекти.

Що се отнася до **по-широкия принос към целите в областта на околната среда и местообитанията на морското дъно**, държавите членки с излаз на Балтийско море въвеждат определени национални ограничения на дънния риболов и на използването на статични мрежи в защитените зони по „Натура 2000“. Освен това някои държави членки са подготвили съвместна препоръка за защита на морското дъно в германската част на Балтийско море (подготвя се делегиран акт въз основа на съвместна препоръка за защита на 6 морски защитени територии (МЗТ) в изключителната икономическа зона (ИИЗ) на Германия в Балтийско море).

Понастоящем държавите членки работят върху 2 съвместни препоръки, в които се предлагат мерки за опазване на около 25 защитени зони по „Натура 2000“ или територии по РДМС в Северно и Балтийско море (краткосрочни, средносрочни и дългосрочни).

2.2.2. Западни води

Като принос към **селективността** държавите членки прилагат мерки за свеждане до минимум на улова на треска в Келтско море и, във връзка с подобни резултати в Северно море, продължават дискусиите за увеличаване на размера на окото при улов на калмари (от 40 mm на 80 mm или на 90 mm в зависимост от риболовната зона). Чрез делегирани актове бяха въведени допълнителни

мерки за увеличаване на защитата на северния пагел в Бискайския залив (увеличаване на минималните референтни размери за опазване и зони със забрана за риболов с незабавно приложение).

Що се отнася до необходимостта да бъде **сведен до минимум приловът на уязвими видове в Бискайския залив**, през 2021 г. Франция и Испания приеха национални мерки за защита на обикновения делфин чрез използване на акустични устройства за отблъскване от определени траулери в Бискайския залив. В допълнение към използването на пингъри на траулерите, във Франция във все по-голяма степен се използват камери на борда и други мерки за наблюдение, за да се увеличат познанията за популацията на делфините в Бискайския залив. Франция работи също така по няколко проекта за технически мерки за избягване на прилова на делфини в хрилни мрежи. Португалия и Испания работят в рамките на проекта Cetambicion[11] върху технически смекчаващи мерки, като например пингъри, за хрилните мрежи. Въпреки това е необходим по-голям напредък, тъй като приемането на регионални мерки във всички зони би довело до по-добро опазване на обикновения делфин.

Държавите членки също така организират курсове и обучения за риболовната промишленост, насочени към по-добро разбиране и разпознаване на прилова, свързан с определени видове риболов.

По отношение на бъдещите проекти за защита на уязвими видове няколко държави членки участват в Cibbrina[12] и в различни изследователски дейности, насочени към защитата на уязвими видове при риболова и управлявани от регионални организации за управление на риболова, като например Международната комисия за опазване на рибата тон в Атлантическия океан. Някои държави членки също съобщиха за проект, който ще включва изследвания на дезоксирибонуклеинова киселина (ДНК) и пасивно акустично наблюдение.

В областта на приноса към **опазването на околната среда** държавите членки разшириха настоящите МЗТ и работят заедно с органите, отговарящи за околната среда, за разработването на планове за управление на няколко МЗТ по „Натура 2000“.

2.2.3. Северно море

Държавите членки с излаз на Северно море са въвели няколко мерки за **селективност** в допълнение към освобождаването от задължението за разтоварване. Наскоро Комисията прие сезон със забрана за риболов по време на върховия период на хвърляне на хайвер на атлантическата писия[13]. Освен това държавите членки прилагат по отношение на своите флотове други мерки, които надхвърлят настоящите задължителни разпоредби (напр. използване на фламандски панел в бим траулерите, извършващи риболов на скариди, допълнителна програма за съвместно вземане на проби за наблюдение на прилова на видове, по отношение на които се прилагат квоти, при риболов на скариди).

Държавите членки с излаз на Северно море съобщиха за няколко национални мерки, насочени към намаляване на **въздействието върху уязвими видове**, като например пространствено-

[11] https://www.cetambicion-project.eu/?lang=es

[12] Финансиран по програма LIFE: https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/LIFE22-NAT-NL-LIFE-CIBBRiNA-101114301/coordinated-development-and%E2%80%AFimplementation-of%E2%80%AFbest-practice-in%E2%80%AFbycatch%E2%80%AFreduction%E2%80%AFin-the%E2%80%AFnorth-atlantic-baltic-and-mediterranean-regions

[13] Делегиран регламент (ЕС) 2024/1060 относно техническите мерки за атлантическата писия.

времеви мерки в МЗТ или ограничаване на определени уреди. Беше отчетено и увеличено покритие на наблюдатели, за да се разчита на стабилни и надеждни данни.

Държавите членки с излаз на Северно море участват в проекта CiBBrina (в който участват и Полша, Португалия и Испания), чиято основна цел е да се намали смъртността на уязвими видове в резултат на прилов. Този проект стартира през декември 2023 г. и ще продължи до 2029 г.

В областта на приноса към **опазването на околната среда** бяха приети два делегирани акта въз основа на 5 съвместни препоръки, в които се предлагат мерки за опазване на 18 защитени зони по „Натура 2000“ или територии по Рамковата директива за морска стратегия в Северно море: Делегиран регламент (ЕС) 2022/952 и Делегиран регламент (ЕС) 2023/340.

Текущите дискусии между държавите членки са съсредоточени върху четири общи препоръки. Една от тях е представена от Германия и Нидерландия относно Dogger Bank (наскоро оценена от НТИКР на пролетното пленарно заседание — PLEN 24-01[14]), друга е в процес на подготовка от Нидерландия относно 6 МЗТ в нидерландската част на Северно море (Cleaver Bank, Southern Dogger Bank, Central Oyster Grounds, Frisian Front MSFD, Brown Ridge и Borkum Reef Grounds), една е в процес на подготовка от Белгия относно три зони на управление в белгийската част на Северно море и една е в процес на подготовка от Дания относно пет защитени зони по „Натура 2000“ в Северно море и Скагерак.

2.2.4. Средиземно море и Черно море

В областта на **селективността** държавите членки с интереси към риболова в Черно море прилагат мерките, приети на равнището на Генералната комисия по рибарството в Средиземно море (GFCM) под формата на препоръки на GFCM, в това число зони със забрана за риболов с траулери с незабавно приложение за защита на младите екземпляри и използване на хрилни мрежи с еднонишкова плетка.

В Средиземно море държавите членки са приложили широк набор от национални технически мерки за защита на търговските видове, като например пространствени и времеви мерки за защита на зоните за размножаване на ключови видове (мерлуза, норвежки омар), ограничения на използването на дънни тралове, следвайки препоръките на GFCM или в съответствие с управлението съгласно многогодишния план за управление на западната част на Средиземно море[15], и по-строги правила относно спецификациите на уредите (някои държави членки прилагат по-големи размери на окото с цел опазване на малките пелагични видове), забрана на кръгли ремъци и подемни въжета, и минимална дължина на тралната торба от 3 m.

През 2022—2024 г. държавите членки започнаха да провеждат изпитания за разработване на по-селективни и ефективни уреди, като резултатите от тях ще са налични през следващия отчетен период. Тези проучвания включват изпробване на различни конфигурации на размерите на окото в дънните уреди и статичните мрежи или дори на напълно нови новаторски уреди. Предвиждат се и увеличено покритие на наблюдатели и използване на информацията, предоставена от електронно оборудване за наблюдение от разстояние/камери за вътрешна система за видеонаблюдение.

[14] Пленарно заседание STECF 24-01

[15] Регламент (ЕС) 2019/1022 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. за установяване на многогодишен план за риболова на запаси от дънни видове в западната част на Средиземно море и за изменение на Регламент (ЕС) № 508/2014

Що се отнася до **уязвимите видове**, GFCM прие няколко препоръки по отношение на китоподобните, видовете Elasmobranchii, морските птици и морските костенурки, като планира пилотни проекти, приемане на смекчаващи мерки и приемане на регионален план за действие за наблюдение и смекчаване на взаимодействията между рибарството и уязвимите видове в Средиземно море и Черно море[16]. Целта на този план е да се разработят подходящи системи за наблюдение, както и да се изпробват мерки за смекчаване на случайния улов на уязвими видове и на унищожаването на улова и самите уреди от страна на морската мегафауна в уредите.

Освен това държавите членки с излаз на Черно море са въвели няколко национални мерки за свеждане до минимум на въздействието на риболова върху морската свиня, като например използване на хрилни мрежи с еднонишкова плетка при риболова на калкан, което има за цел да бъде намален приловът на китоподобни и за което бяха необходими 2 години на постепенно прилагане, кампании за повишаване на осведомеността за опазването на морските свине в Черно море. В националните води има и няколко МЗТ, в които използването на хрилни мрежи за риболов на калкан ще бъде разрешено само когато такива мрежи са оборудвани с пингъри. Следва обаче да се отбележи, че всички мерки, насочени към тази цел, следва да бъдат поставени в регионален контекст, по-специално в контекста на текущата работа на GFCM, за да се осигурят равнопоставени условия с другите крайбрежни държави.

За да бъдат защитени уязвимите видове в Средиземно море, държавите членки напредват с националното законодателство за защита на видовете, изложени на по-висок риск (като балеарските буревестници, в това число мерки за управление на риболова и идентифициране на защитени зони по „Натура 2000“, както и ZEPAS — зони за специална защита на птици), и сега са в процес на установяване на мерки за управлението на тези зони.

В допълнение към мерките, приети от GFCM и от държавите членки, заинтересованите страни и държавите членки участват в проекти за повишаване на осведомеността относно прилова, разпространяване на добри практики сред рибарите, разработване и превод на ръководства за добри практики за намаляване на прилова, изпробване на устройства за плашене на птици (хвърчила и шамандури), изследване на въдици със серпентини, използвани в корабите на Обединеното кралство, които ловят мерлуза в Гран Сол[17].

Що се отнася до приноса към **опазването на околната среда** в Средиземно море и Черно море, различни държави членки прилагат забрана за дънно тралене и драгиране в МЗТ, а чрез десетте зони с ограничения за риболов, установени от GFCM, в Средиземно и Черно море са защитени морски местообитания с площ от над 1,75 милиона квадратни километра. В Средиземно море са защитени бентосни морски местообитания с площ около 31 000 квадратни километра, като те са допълнени от една голяма дълбоководна зона с ограничения за риболов, обхващаща около 60 % от дъното на Средиземно море, в която използването на драги с влекач и тралове във всички води с дълбочина над 1000 метра е забранено, за да бъдат защитени дълбоководните бентосни местообитания. Траловете във всички води с дълбочина над 1000 метра са забранени, за да бъдат защитени дълбоководните бентосни местообитания.

Продължава работата по създаването на нови зони с ограничения за риболов, както и по преразглеждане на ограничението на дълбочината на дълбоководните зони с ограничения за риболов на 800 метра в бъдеще въз основа на резултатите от пилотен проект на GFCM. Успоредно с това се полагат усилия за изграждане на съгласувани и ефективни мрежи от МЗТ, а GFCM започна вътрешна оценка с оглед на изпълнението на Конвенцията на ООН за опазването

[16] Резолюция GFCM/46/2023/4

[17] Проект MedBycatch (Прилов в Средиземно море).

и устойчивото използване на морското биологично разнообразие в зоните, разположени извън националните юрисдикции (БРИНЮ).

2.3. Други въпроси, свързани с прилагането

2.3.1. Правила за прилагане

В допълнение към регионалното прилагане, с регламента също така се предоставят на Комисията някои изпълнителни правомощия да установява специфичните характеристики на определени елементи, които са приложими или необходими[18] за поддържане на стандартите за селективност.

Такива подробни правила са в процес на подготовка и са важни за осигуряване на равнопоставени условия между държавите членки при прилагането на регламента и за осигуряване на съгласуван и ефективен контрол. Те се отнасят до спецификациите на устройствата, използвани за избягване на млади екземпляри в улова, и до спецификациите на някои устройства, които се използват за предотвратяване на износването на теглени уреди.

Целта им е да се установят отново някои от прилаганите в миналото условия, които са от съществено значение за ефективното прилагане на регламента. За да се разчита на най-актуалните научни становища и след технически дискусии с държавите членки, бяха проведени консултации с НТИКР относно някои от тези елементи и комитетът публикува своето становище през март 2024 г.[19]

Продължават консултациите с държавите членки с оглед незабавното представяне на проекта на регламент за изпълнение на Комитета по рибарство и аквакултури.

2.3.2. Целеви риболов

Друг важен аспект за прилагането на регламента е допълнителното определяне на термина „целеви риболов“ за определени видове, както е посочено в член 6, параграф 3 и член 27, параграф 7 от регламента: „*риболовно усилие, насочено към конкретен вид или група от видове, което може да бъде допълнително конкретизирано на регионално равнище в делегирани актове*“.

Това е от значение за много видове риболов, но не за всички. За някои стандарти за риболов то е ясно и няма рискове практиките за прилагане да доведат до понижаване на стандартите за селективност, например чрез използване на сортираща решетка или друго устройство за селективност. За видовете риболов, за които няма стандарти или допълнителни разпоредби, с които се урежда използването на най-малките размери на окото, с член 27, параграф 7 от регламента се изисква от държавите членки, които имат пряк управленски интерес в съответните видове риболов, да представят за първи път съвместни препоръки не по-късно от 15 август 2020 г.[20]

В регламента се определя базов размер на окото, за който е преценено, че предлага по най-подходящ начин най-добрите стандарти за селективност, и се предоставят две възможности за

[18] Член 8, параграф 5 и член 24, параграф 1 от регламента

[19] Научен, технически и икономически комитет по рибарство (НТИКР), доклад от 75-тото пленарно заседание (STECF-PLEN-24-01)

[20] Член 27 от регламента

дерогация от този базов размер на окото: държавите членки могат или да определят модификации на селективността, при които се спазват (най-малко) същите стандарти за селективност като предоставените в действащото законодателство и които са оценени от НТИКР, или, за определени видове риболов и до степента, в която са изпълнени условията и съставът на улова съгласно регламента, да определят мрежи с конкретни размери на окото (обикновено устройства за селективност).

Регионалните групи на държавите членки работят по тази тема и Комисията е провела няколко консултации с НТИКР, за да помогне на националните органи да постигнат напредък и след представянето на съвместни препоръки от четири от регионалните групи на държавите членки. Към днешна дата обаче няма мерки, потвърдени научно и приети като законодателство.

Друг аспект, който може да повлияе на цялостното постигане на целите, се отнася до факта, че почти няма въведени разрешителни режими за каквито и да било мрежи с конкретни размери на окото в който и да е регион. Когато няма разрешителни режими, с които да се регулира използването на мрежи с конкретни размери на окото, всички риболовни кораби имат разрешение по подразбиране да използват всяка мрежа с конкретни размери на окото по всяко време.

Възможно е тези теми да имат значителни последици за опазването и поради това Комисията насърчава държавите членки да продължат работата по тези въпроси в контекста на своите регионални групи, а по темата за разрешенията — на национално равнище.

3. ИНОВАЦИИ И НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Настоящите предизвикателства, засягащи нашите морски екосистеми, не могат да бъдат преодолени само с традиционни уреди. Иновациите са от ключово значение в това отношение и регламентът осигурява солидна основа за стимулиране на тази промяна, тъй като позволява на държавите членки да въведат дерогации за изпробване на нови технологии и впоследствие да разработят приложими мерки в условията на регионализацията.

Взаимодействието с всички оператори, които развиват своята дейност в морската среда, и тяхното и участие са от решаващо и съществено значение за постигане на резултати. Заинтересованите страни, които участваха в консултацията (от държавите членки до консултативните съвети, неправителствени организации и други асоциации), подчертаха ангажимента си да участват в научни изследвания и иновации.

Проекти като Cibbrina (насочен към свеждането до минимум на въздействието върху уязвимите видове), Marine Beacon[21] (чиято цел е да се разработят и изпробват иновативни инструменти и техники за по-добро наблюдение на важни видове и за смекчаване на рисковете от прилов) и DecarbonyT[22] (в рамките на който се оценява използването на оптимизирани тралове в Средиземно и Черно море, за да се постигне по-ниско потребление на гориво) са добри примери за общоевропейски проекти, обединяващи научни институции, риболовни организации и заинтересовани страни.

Тези проекти ще покажат по какъв начин да се подобрят настоящите риболовни техники (от модификации на уредите до пространствено-времеви мерки), за да се сведе до минимум

[21] https://marinebeacon.eu/

[22] https://decarbonyt.eu/

въздействието на риболовната дейност върху околната среда. Резултатите от проектите ще са налични през следващия отчетен период.

3.1. Работа на НТИКР

След приемането на регламента НТИКР, чрез специална експертна работна група, провежда ежегодни заседания, за да обсъжда, да оценява и да дава становища относно прилагането на технически мерки като средство за изграждане на научна основа за засилено прилагане.

Като част от препоръките на НТИКР продължи работата в тази област по показателите за селективност (вж. глава 2.1), като същевременно се изследва несъответствието между текущата и оптималната селективност, осигуряваща възможно най-високия устойчив улов. През 2021 г.[23] НТИКР оцени селективността на популацията на съответните видове въз основа на възрастта[24] и я сравни с оптималната (т.е. тази, при която има най-висок улов в дългосрочен план). През 2022 г.[25] НТИКР се съсредоточи върху оценката на селективността на популацията на тези видове въз основа на дължината, за да може да я свърже със селективността на риболовните уреди, основани на действителния размер, и да предложи решения за оптимизиране.

В момента НТИКР работи върху тези решения за оптимизиране, тъй като е необходимо да се очертае какви промени биха били необходими (и осъществими), за да се достигне този най-висок улов. В рамките на подхода, който трябва да се следва през идните години, ще е необходимо да се определят стъпките, необходими за извършването на биоикономическа оценка на промените в риболовните техники/модели, които са осъществими, и на евентуалните последствия (социално-икономически промени в улова, стойност на улова и за околната среда).

3.2. Становища на ICES относно новаторски уреди

По искане на Комисията през 2023 г. ICES актуализира своя каталог с новаторски уреди от 2020 г.[26], като представи оценка на степента на възприемане на новаторски уреди от промишлеността на ЕС (по морски басейни и видове риболов). За иновациите, които не са внедрени, съветът идентифицира основните фактори, които са предотвратили използването им, като включи анализ на социално-икономическите компромиси и предложи начини за улесняване на тяхното прилагане. Това становище[27] съдържа много подходящи заключения, особено по отношение на възприемането от промишлеността. Например при една трета от представените иновативни технологии за уредите са необходими ниски инвестиции и това води до положителна възвръщаемост на инвестициите, което означава, че те са икономически изгодни.

За да оцени пречките пред и възможностите за систематично използване на новаторски уреди, ICES използва рамката PESTEL[28], като разгледа:

[23] STECF-21-07

[24] Видовете, изброени в приложение XIV към регламента

[25] STECF 22-19

[26] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx

[27] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeGear.aspx

[28] Политически, икономически, социални, технологични, екологични и правни (фактори).

- **П**олитически фактори: равнище на подкрепа от страна на рибарите и възприемана легитимност на политиките, регулиране отгоре надолу, липса на равнопоставени условия, когато уредите се използват доброволно.
- **И**кономически фактори: разходи за закупуване на уредите, наличие на капитал, който да се използва за инвестиции, промяна в разходите за дейността и приходите от дейността, приоритет на краткосрочните ползи пред дългосрочните ползи от използването на новите уреди, наличие на безвъзмездни средства или субсидии, финансова устойчивост.
- **С**оциални фактори: нежелание за промяна, възприемане на уредите от другите, ефективност на популяризирането на новите уреди, демотивация поради промени в политиките, различно разбиране на проблема от рибарите и от другите заинтересовани страни (напр. изхвърляне на улов, въздействие на дънния трал), участие във вземането на решения, доверие между рибарите и други заинтересовани страни (напр. създатели на политики или учени).
- **Т**ехнологични фактори: технически познания; уредът е труден за внедряване или са необходими специализирани познания или обучение; настройката на уреда, така че работи ефективно, отнема време; степен на адаптивност на уреда към различни конструкции на корабите.
- **Е**кологични фактори: намаляване на горивото, намален нежелан прилов на риба, намален нежелан улов на други морски видове (бентосни, морски бозайници, морски птици), въздействие върху дълбокото морско дъно.
- **П**равни фактори: уреди, които понастоящем не са разрешени (напр. изпробвани съгласно дерогация, регионални ограничения), изисквания за спазване на минимални законови стандарти за уредите и наличие на подходящо правоприлагане.

Въпреки че становището на ICES съдържа важни данни, очевидно е, че действителното равнище на възприемане от промишлеността предстои да бъде установено. В отговорите на консултацията **държавите членки и заинтересованите страни посочиха трудността при приемането на иновативни технологии**. Въпреки че са съгласни, че регионализацията е от решаващо значение за това и е за предпочитане пред доброволните подходи, те считат, че преходът към използването на нови уреди все още е твърде дълъг и сложен. Използването на регионализация означава средно две години за приемане на уреда, включително процеса на преговори с регионалните групи, консултацията с НТИКР и процеса на приемане.

3.3. Риболов с научни цели

С член 25 от регламента се предоставя възможност на държавите членки да разрешават дерогации от правилата за целите на провеждането на риболов с научни цели. Целта на този член е да се стимулират операторите да участват в научни изследвания. Въпреки че в регламента има други членове[29], които могат да се използват за въвеждане на иновативни решения, член 25 е най-използваният.

Изследванията се организират, провеждат и завършват от научна институция на държавите членки. През последните три години се наблюдава засилено участие на търговски кораби в държавите членки в научни изследвания и Комисията организира техническа среща с държавите членки на 6 юли 2023 г., за да увеличи прозрачността между държавите членки и да им напомни за задължението им да представят на Комисията доклади за проучванията.

В по-голямата част от проектите, за които е изпратено уведомление, се проучват алтернативни методи за свеждане до минимум на улова на млади екземпляри и проектите са насочени към

[29] Член 20, Новаторски риболовни уреди, член 23, Пилотни проекти за пълно документиране на улова и изхвърлянията.

намирането на решения за смекчаване на въздействието върху уязвимите видове или намаляване на отрицателното въздействие върху околната среда.

Въпреки че член 25 действа като положителен фактор за стимулиране на изследванията и изпитването на иновативни технологии в дерогация от техническите изисквания в регламента, държавите членки и заинтересованите страни отбелязаха, че такива възможности липсват в други регламенти относно ОПОР, което в някои случаи може да попречи на възможностите и да доведе до забавено въвеждане на промените. Те отбелязват например, че не е възможно да се предоставят дерогации за научни изследвания при разрешенията за улов, задържане на борда или разтоварване на лаврак под минималните референтни размери за опазване, дори когато това е необходимо за програмите за наблюдение.

Освен това държавите членки, консултативните съвети и заинтересованите страни отбелязаха тромавия процес, който е необходимо да се следва от момента, в който се разработи нова техника или технология на уреда, до окончателното ѝ приемане чрез законодателство.

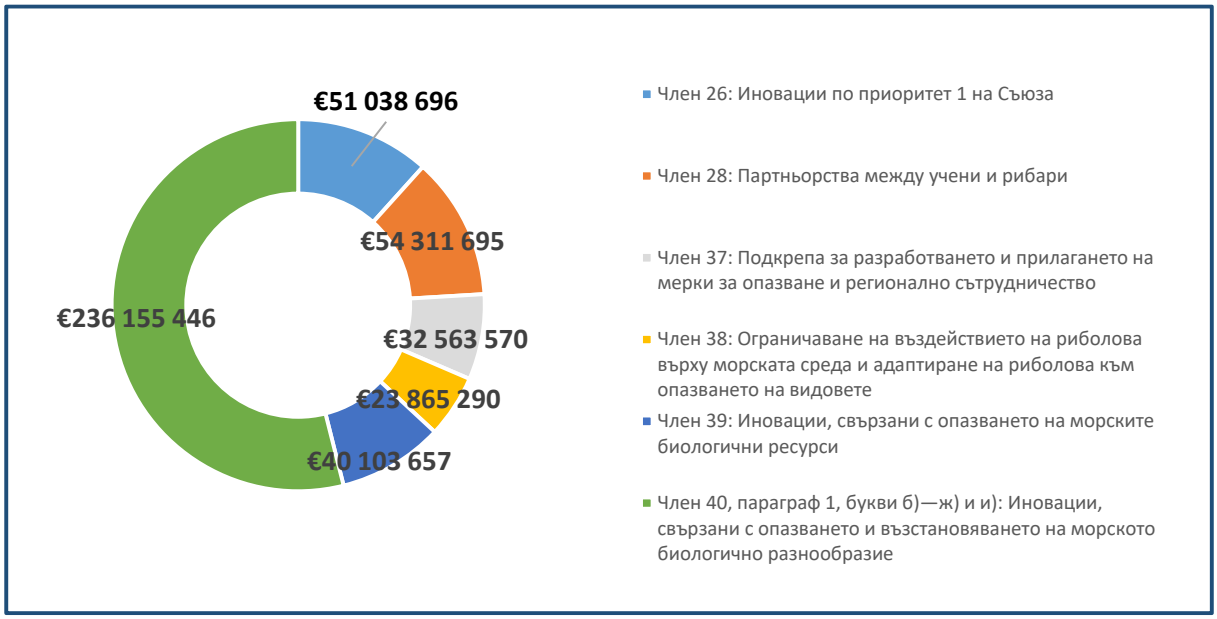
3.4. Разходи за иновации

Въпреки че в член 25 се представя по какъв начин с регламента може да се стимулира участието в научни изследвания, използването на фондовете на ЕС предоставя по-широка перспектива на проектите, в които участват търговски кораби, като отива отвъд дерогацията на техническите мерки. То по-скоро е свързано с разнообразните мерки, които държавите членки въвеждат като средство за принос към целите на ОПОР и нейната роля в подкрепа на прилагането на законодателството в областта на околната среда.

За изпитването на научни изследвания и иновации съгласно регламента понастоящем финансова подкрепа се предоставя по линия на Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), а преди се предоставяше по линия на Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР). Тези фондове съдържат разнообразни възможности за предоставяне на финансова подкрепа за насърчаване на иновациите в сектора на рибарството чрез проекти за иновации, подкрепа за партньорства между учени и рибари, чрез подкрепа за разработването и прилагането на мерки за опазване и регионално сътрудничество, както и за ограничаване на въздействието на риболова върху морската среда, а също така и за принос към прилагането на законодателството в областта на околната среда (включително за защитените зони по „Натура 2000“).

Целта на резултатите от тези проекти ще бъде да се предложат нови и иновативни решения за начина, по който риболовната дейност може да сведе до минимум въздействието върху околната среда.

Когато се разглежда програмният период на ЕФМДР (2014—2020 г.), беше поет ангажимент за общо 438 038 353 EUR за мерки за иновации, свързани с рибарството, което представлява 7,87 % от всички поети задължения по ЕФМДР, разпределени, както следва:

Като цяло в рамките на ЕФМДР беше предоставена финансова подкрепа за 5592 проекта с близо 2000 участващи кораба.

Мярка (член)	**Брой на операциите**	**Брой на корабите, финансирани по този член**	**Средства, за които е поет ангажимент по ЕФМДР (EUR)**
Член 26 Иновации	336	130	51 038 696
Член 28 Партньорства	200	128	54 311 695
Член 37: Мерки за опазване и регионално сътрудничество	373	1	32 563 570
Член 38: Морска среда, защита на видовете	1 774	1 545	23 865 290
Член 39: Иновации, свързани с опазването	195	66	40 103 657
Член 40, параграф 1, букви б)—ж) и и): Опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие	2 714	38	236 155 446
Общо:	**5 592**	—	**438 038 353**

За да подпомогне изготвянето на настоящия доклад, FAMENET изготви и информационни документи, в които са показани някои примери за иновации, които са в процес на разработване и са пряко свързани с целите на регламента[30].

В новите програми на държавите членки по ЕФМДРА[31], приети за периода 2021—2027 г., се предоставя широк набор от възможности за подкрепа за различни видове действия, насочени към научни изследвания и иновации, и те биха могли да подпомогнат прилагането на разглеждания

[30] Иновации в областта на рибарството по Европейския фонд за морско дело и рибарство за периода 2014—2020 г. — Европейска комисия (europa.eu)

[31] Програми по ЕФМДРА за периода 2021—2027 г. — Европейска комисия (europa.eu)

регламент. Поради това Комисията насърчава държавите членки да увеличат усилията си в това отношение.

В допълнение към специфичните за рибарството мерки държавите членки разгледаха и други възможности за финансиране. По рамковата програма за научни изследвания **„Хоризонт Европа“ (2021—2027 г.)** се подкрепят действия за научни изследвания и иновации за устойчиво рибарство и аквакултури. Това включва например цифровия преход в подкрепа на инспекциите и контрола на рибарството, чиято цел е да се намали въздействието на риболовните уреди върху околната среда, да се сведе до минимум въздействието на изменението на климата върху рибарството и да се разбере и намали приловът на защитени видове.

Предишната програма на ЕС за финансиране на научни изследвания и иновации за периода 2014—2020 г., „Хоризонт 2020“, допринесе за подобряване на устойчивия риболов. В действителност в окончателната оценка на „Хоризонт 2020“, приета на 29 януари 2024 г., се споменава, че, като е доказал своето широкообхватно влияние и ефективност, фондът е допринесъл значително за въздействието върху обществото в много области, сред които устойчив риболов чрез подобряване на методите за риболов и намаляване на изхвърлянията, което е допринесло за по-устойчиви риболовни практики, постигайки равновесие между икономическите интереси и опазването на околната среда.

И накрая, в рамките на **мисията на ЕС „Възстановяване на нашите океани и води до 2030 г.“**[32] се подкрепят действия за научни изследвания и иновации, например във връзка с интелигентни риболовни уреди с ниско въздействие върху околната среда, енергийно ефективни дребномащабни риболовни флотове. С работната програма на мисията за 2024 г., която скоро ще бъде приета, ще продължи да се предоставя подкрепа за демонстрационни дейности *на място* за съвместяване на риболова и защитата на морето.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

В процеса на постигане на целите на регламента държавите членки подчертаха, че приемат национални мерки, секторът посочи, че доброволните мерки се използват все повече, а някои заинтересовани страни подчертаха необходимостта от продължаване на амбицията.

Напредъкът в постигането на целите на регламента не зависи (и не следва да зависи) само от приемането на вторично законодателство. По-големите и споделени знания, ангажираността на заинтересованите страни и взаимодействието с тях, и доброволните инициативи продължават да са от съществено значение и действат като допълнение към приемането на общи правила чрез регионализация. Освен това е необходимо променящата се риболовна дейност, която представлява предизвикателство, да се разглежда по динамичен начин, поради което непрекъснатите дискусии и разглеждането на най-подходящите мерки са незаменими.

Иновациите са от ключово значение не само за постигане на целите на регламента, но и за един устойчив и конкурентоспособен сектор на рибарството в ЕС, който осигурява на европейските потребители най-висококачествените морски хранителни продукти.

Държавите членки и заинтересованите страни **инвестират в разработването на нови технологии**, за да постигнат целите на регламента. Въпреки че по-забележителни резултати ще бъдат наблюдавани през следващия период, Комисията, държавите членки и заинтересованите страни следва да продължат да работят заедно, за да намерят най-ефективните начини за

[32] Портал на мисия океани и води | Научни изследвания и иновации (europa.eu)

прилагане, и да продължат подкрепата за научните изследвания в областта на уредите и иновациите, както и тяхното внедряване и действително използване на терен.

ДОПЪЛНЕНИЕ I: РЕЗЮМЕ НА КОНСУЛТАЦИЯТА

1. Стратегия на консултацията

Целта на консултацията беше да се получат мненията на съответните заинтересовани страни относно прилагането на Регламент (ЕС) 2019/1241 в съответствие с изискванията на член 31, параграф 1. За да се осигури получаването на пълни мнения, консултацията с държавите членки и консултативните съвети беше допълнена от целева онлайн консултация.

2. Методика и инструменти за обработване на данните

Използваната методика беше различна в зависимост от типа на заинтересованите страни, с които беше проведена консултацията.
Държавите членки са органите, отговарящи за прилагането и налагането на изпълнението на регламента. Затова беше изпратен специален въпросник[33].
Също така, като се има предвид специфичната роля на консултативните съвети в процеса на регионализация и като основни представителни органи по ОПОР, беше изпратен специален въпросник[34].
Онлайн консултацията се проведе чрез платформата EUSurvey[35]. В този случай оповестяването беше направено чрез уебсайта на ГД „Морско дело и рибарство“, бюлетина и социалните мрежи на ГД „Морско дело и рибарство“, като Twitter.
И в трите случая консултацията започна на 2 октомври 2023 г. и продължи до 24 ноември 2023 г.
И в трите случая беше предоставена възможност за включване на подкрепяща документация.

3. Резултати

Бяха получени отговори от 18 държави членки, 5 консултативни съвета и 10 други организации (чрез онлайн консултацията).
Като се има предвид целта на доклада, получените отговори бяха обобщени и, доколкото е възможно, въпросите по същество са включени в самия доклад. Като се има предвид, че това не е изрично посочено в писмата, изпратени както до държавите членки, така и до консултативните съвети, отделните отговори не се показват.
Отговорите от държавите членки и консултативните съвети са представени с конкретното отбелязване на „ДЧ“/„КК“. Когато коментарите са получени от целевата онлайн консултация, те се отбелязани като „заинтересовани страни“.

[33] Писмо, изпратено на държавите членки на 2 октомври 2023 г. (ARES (2023)6664125))

[34] Писмо, изпратено на консултативните съвети на 2 октомври 2023 г. (ARES(2023)6664226))

[35] https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/consultations/targeted-stakeholder-consultation-technical-measures-regulation-fisheries-2023_en